

บทที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการระดับปฐมวัย

เนื้อหา

เนื้อหาที่จะกล่าวถึงในบทที่ 3 มีรายละเอียดดังนี้

- 3.1 แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
- 3.2 แบบบันทึก (Anecdotal records)
- 3.3 สังคมมิติ (Sociometry)
- 3.4 การสังเกต (Ovservation)
- 3.5 การสัมภาษณ์ (Interview)
- 3.6 แบบประเมินค่า (Rating Scale)
- 3.7 แบบทดสอบ (Test)

เครื่องมือแต่ละชนิดมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

แบบตรวจสอบรายการ เป็นชุดของข้อความที่แสดงรายการ หรือพฤติกรรมของเด็ก เพื่อให้ครูทำการตรวจสอบหรือสำรวจดูว่ารายการหรือพฤติกรรมที่ต้องการสำรวจมีอยู่หรือไม่ แบบตรวจสอบรายการเหมาะสำหรับนำมาใช้เป็นเครื่องมือประเมินการปรับตัวทางสังคมของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ยังเหมาะสำหรับนำมาใช้ในการประเมินวิธีดำเนินงานและประเมินผลผลิตจากการปฏิบัติงานของเด็กอีกด้วย

แบบตรวจสอบรายการส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือประกอบการสังเกตว่ามีเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในรายการหรือไม่ โดยให้ผู้จัดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงหน้าช่องที่ต้องการ

ตัวอย่างแบบตรวจสอบการปรับตัวทางสังคม

ชื่อ..... อายุ.....
สังเกตวันที่..... ผู้สังเกต.....
คำชี้แจง จงกาเครื่องหมาย ✓ หน้ารายการพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ
..... นักเรียนชอบเล่นคนเดียว
..... นักเรียนชอบเล่นกับผู้ที่มียุมากกว่า
..... นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้
..... นักเรียนชอบช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนมีปัญหา
..... เวลาพูดกับครูนักเรียนชอบก้มหน้า
..... นักเรียนมักมีพฤติกรรมก้าวร้าว
..... นักเรียนเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง
..... นักเรียนชอบเล่นกับผู้ที่มียุน้อยกว่า
..... นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล
..... นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3.2 แบบบันทึก (Anecdotal records)

แบบบันทึก เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้บันทึกพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เช่น บันทึกพัฒนาการของเด็ก บันทึกการเจริญเติบโตของเด็ก บันทึกระยะเวลาที่ต้องทำการฉีดยาป้องกันโรคต่าง ๆ หรือการฉีควัคซีนให้กับเด็ก ในการบันทึกนั้น ผู้บันทึกควรจะทำการบันทึกทันทีหลังจากเหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้น การบันทึกอาจจะบันทึกลงในบัตรหรือแบบบันทึกที่จัดทำขึ้นครั้งละหนึ่งใบ หรืออาจจะบันทึกลงในบัตรส่วนตัวของเด็กแต่ละคนก็ได้

ตัวอย่างแบบบันทึกพัฒนาการของเด็ก

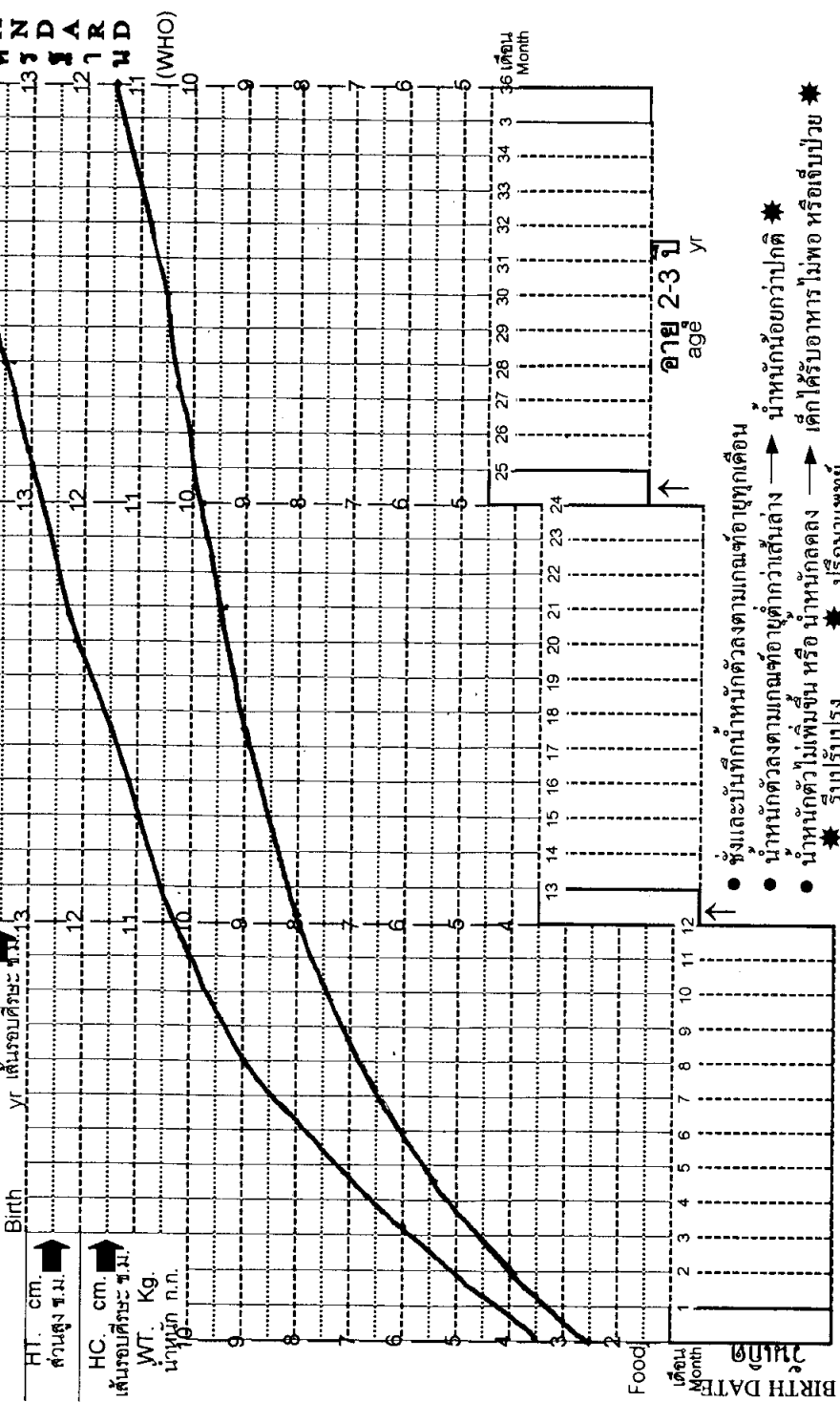
แบบบันทึกการเจริญเติบโต

วันที่มา รับการตรวจ Date	อายุ Age	บันทึกการเจริญเติบโต GROWTH RECORD			หมายเหตุ Remarks
		น้ำหนัก Weight	สูง Height	รอบศีรษะ H.C.	

เด็กที่ได้อาหารที่มีประโยชน์เพียงพอ
และปราศจากโรค น้ำหนักตัวควรจะ
เพิ่มขึ้นตามกราฟ

GROWTH CURVE

แรกเกิด-1 ปี

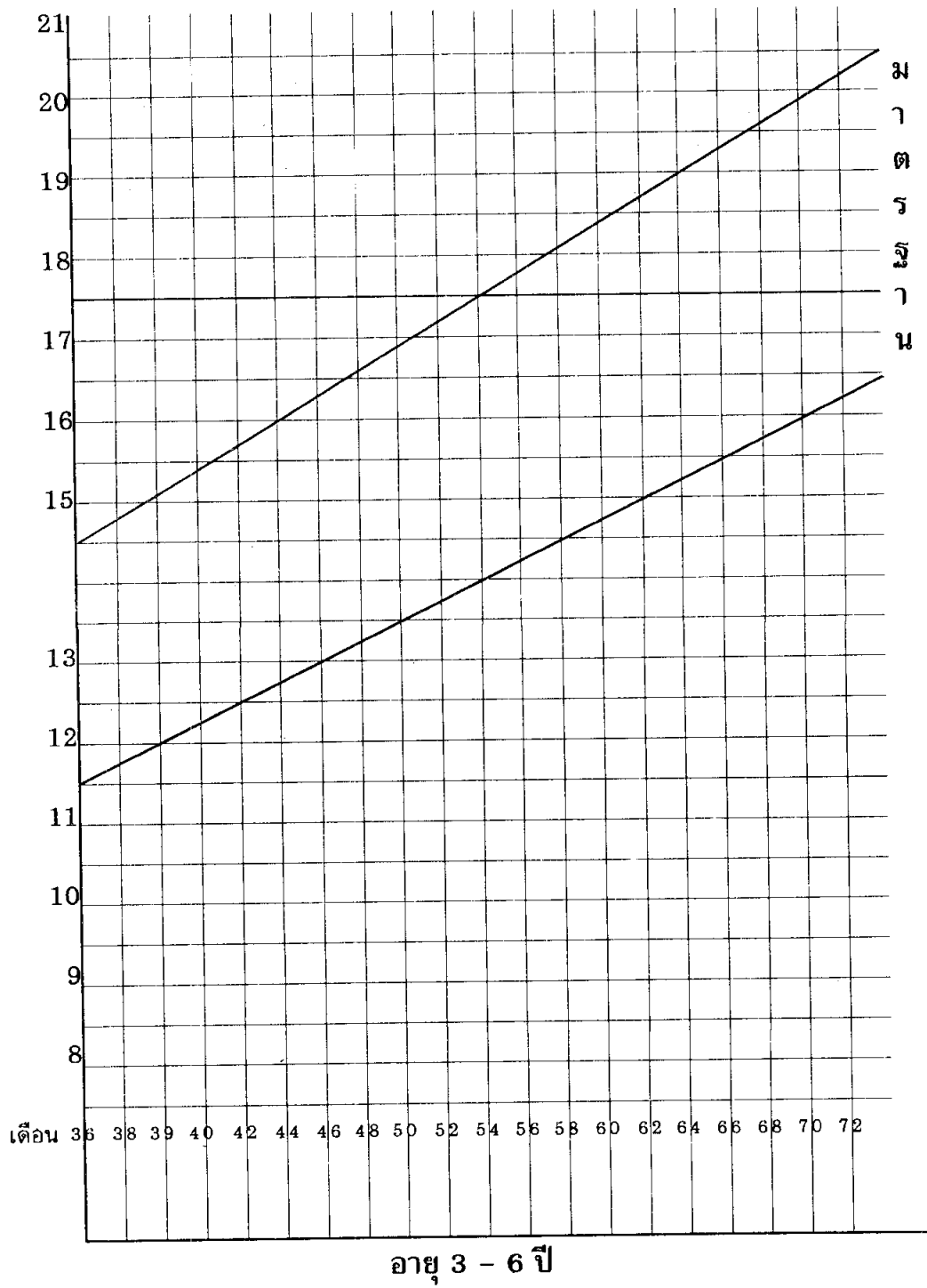

• ซึ่งและบันทึกน้ำหนักตัวลงตามเกณฑ์อายุทุกเดือน

• น้ำหนักตัวลงตามเกณฑ์ต่ำกว่าเส้นล่าง → น้ำหนักน้อยกว่าปกติ *

• น้ำหนักตัวไม่เพิ่มขึ้น หรือน้ำหนักลดลง → เด็กได้รับอาหารไม่พอ หรือเจ็บป่วย *

* ปรึกษาแพทย์

แบบบันทึกพัฒนาการของเด็ก
CHILD DEVELOPMENT RECORD

รายการ Performance	เกณฑ์ปกติ Normal Range	ทำได้เมื่อ When Performed
มองหน้าแม่ Stares Mother's Face	1 เดือน Month	
ยิ้ม Smile	2 "	
ชันคอ Lifts Head	3 "	
คว่ำได้ Rolls Over	5 "	
ฟันขึ้น Tooth Eruption	6 "	
นั่งได้ Sits	8 "	
คลาน Crawls	9 "	
เรียกพ่อแม่ Babbles	10 "	
ตั้งไข่ Stand Alone	12 "	
เดิน Walks	15 "	
พูดประโยคที่มี 2 คำได้ Speaks 2 Words	1 1/2 ปี Yr.	
วิ่งได้ Runs	2 "	
ถ่ายเป็นเวลาได้ Partial Toilet Trained	2 1/2 "	
กินข้าวได้เอง Self Feeding	3 "	
แปรงฟันได้เอง Brushes Teeth	4 "	
วาดรูปคนได้ Draw Man	5 "	

แบบบันทึกการฉีดวัคซีน
วัคซีนป้องกันโรคคอตีบ, ไอกรน, บาดทะยัก และโปลิโอ
COMBINED DIPHTHERIA, PERTUSSIS,
TETANUS & ORAL POLIO VACCINE

วันที่ DATE	DPT	OPV	ผู้ให้ VACCINATOR
1			
2			
3			
booster 1			
booster 2			

เด็กที่ป่วยเป็นไขหรือมีอาการท้องเสีย ควรให้หายก่อน จึงนำมารับการฉีดยาและกินโปลิโอ
 หลังจากนั้น 1 สัปดาห์

3.3 สังคมมิติ (Sociometry)

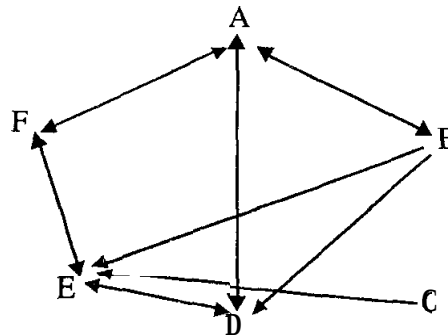
สังคมมิติ เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคนที่อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ เช่นนักเรียนในห้องเรียนแต่ละห้อง ว่ามีความพอใจ หรือไม่พอใจซึ่งกันและกันอย่างไร ใครมีความเด่นความด้อยอย่างไร นอกจากนี้ยังเหมาะสำหรับนำมาใช้ศึกษาโครงสร้างทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้งกลุ่ม และความสัมพันธ์เชิงสังคมของเด็กแต่ละคนกับเด็กอื่นที่อยู่รวมในสังคมเดียวกัน โดยใช้วิธีที่มีชื่อว่า “Peer rating” นั่นคือสังคมมิติจะใช้เทคนิควิธีการวัดที่让孩子们ที่อยู่ในสถานะเดียวกันประเมินสมาชิกภายในกลุ่ม โดยจะต้องกำหนดเป้าหมายการประเมินไว้ล่วงหน้าว่าจะประเมินเรื่องใด หลังจากนั้นครูหรือผู้ประเมินจะต้องสร้างสถานการณ์ หรือตัวเราที่จะก่อให้เกิดการตอบสนอง ตัวเราอาจจะอยู่ในรูปของคำสั่ง หรือ คำถาม เช่น

- ถ้าจะทำงานกลุ่มนักเรียนอยากจะทำงานกับเพื่อนคนไหนบ้าง ให้นักเรียนบอกชื่อมา 4 ชื่อ โดยเรียงลำดับตามความชอบ

- ในห้องเรียนของนักเรียน ใครมีลักษณะเป็นผู้นำมากที่สุด
- เพื่อนที่ดีที่สุดของนักเรียนคือใคร
- เพื่อนที่นักเรียนรักมากที่สุด 3 คน คือใคร

ฯลฯ

เมื่อได้ตอบคำถามให้นำคำตอบของสมาชิกในกลุ่มมาทำการวิเคราะห์โดยอาจจะทำเป็นแผนผังสังคมมิติ (Sociograms) หรือนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในตารางสังคมมิติ ดังตัวอย่าง

จากแผนผังสังคมมิติ สรุปผลได้ดังนี้

E ได้รับเลือกมากที่สุดได้ 4 คะแนน เป็นดารา (star) ของกลุ่ม

A และ D ได้รับรองลงมาได้ 3 คะแนน

C ไม่ได้รับเลือกเลยได้ 0 คะแนน

ตัวอย่างการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในตารางสังคมมิติ

ฝ่ายถูกเลือก

ฝ่าย
เลือก

ชื่อ	A	B	C	D	E	F
A	0	1	0	1	0	1
B	1	0	0	1	1	0
C	0	0	0	0	1	0
D	1	0	0	0	1	0
E	0	0	0	1	0	1
F	1	0	0	0	1	0
รวม	3	1	0	3	4	2

3.4 การสังเกต (Observation)

การสังเกต เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลโดยการจัดบันทึกพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษา โดยใช้ประสาทสัมผัสของผู้สังเกตเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้หรือข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตจะถูกต้องเพียงใดขึ้นอยู่กับตัวผู้สังเกตเป็นสำคัญ

การสังเกตแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การสังเกตโดยตรง (Direct observation)

เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเฝ้าดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยตัวเอง แบ่งเป็น

ก. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปร่วมเหมือนเป็นสมาชิกของกลุ่มที่จะสังเกต โดยทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

ข. การสังเกตโดยไม่เข้าไปมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตอยู่ภายนอก ไม่เข้าไปร่วมกิจกรรมของกลุ่ม เช่น สังเกตจากห้องกระจก หรือดูจากโทรทัศน์วงจรปิด

2. การสังเกตโดยอ้อม (Indirect observation)

เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตไม่ได้เฝ้าสังเกตดูพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่อาศัยการถ่ายทอดจากผู้อื่นเล่าพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตให้ผู้สังเกตฟัง หรืออาศัยข้อมูลจากเครื่องมือต่าง ๆ

โครงสร้างของการสังเกต

แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การสังเกตแบบมีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า การสังเกตแบบนี้จะมีการเตรียมเครื่องมือช่วยในการสังเกตไว้ล่วงหน้า เช่น check list หรือ rating scale โดยจะไม่ทำการสังเกตเหตุการณ์หรือพฤติกรรมอื่นใดนอกเหนือจากที่กำหนดไว้

2. การสังเกตแบบไม่มีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตไม่ได้กำหนดเรื่องที่จะสังเกตไว้แน่นอนตายตัว เป็นการสังเกตที่อิสระ

หลักการสังเกต

1. ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่แน่นอน

2. ศึกษาเรื่องที่จะสังเกตล่วงหน้า

3. วางแผนการสังเกตให้เป็นระบบ

4. ข้อมูลที่สมควรเป็นข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ check list หรือ rating scale เข้าช่วย

5. ข้อมูลที่สังเกตได้ควรมีการตรวจสอบซ้ำ
6. ผู้ที่สังเกตควรฝึกการสังเกตก่อนไปสังเกตจริง

ตัวอย่างแบบสังเกตพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

แบบสังเกตพฤติกรรมพัฒนาการมีแนวสังเกตพฤติกรรมของเด็กดังนี้ คือ

1. ด้านร่างกาย ได้แก่ การเคลื่อนไหวของร่างกายกล้ามเนื้อใหญ่ เช่น ชันคอ คว่ำ คลาน ยืน เดิน วิ่ง กระโดด ปีน เดินทรงตัว กระโดดเชือก โยน และรับลูกบอล ฯลฯ
2. ด้านอารมณ์ - จิตใจ ได้แก่ ความรู้สึกต่างๆ เช่น ดีใจ รำเริงแจ่มใส โกรธ สงสาร ฯลฯ
3. ด้านสังคม ได้แก่ การรู้จักช่วยเหลือตนเอง การปรับตัว การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การช่วยเหลือผู้ใหญ่ทำงาน ฯลฯ
4. ด้านสติปัญญา ได้แก่ การดู การฟัง การสังเกต ความจำ ความสามารถในการเล่าเรื่อง การแก้ปัญหา การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ ฯลฯ

วิธีการสังเกต อาจใช้ 3 วิธีคือ

1. ใช้การสังเกตพฤติกรรมหรือความสามารถโดยตรงขณะที่เด็กเล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งอยู่ในบ้านนอกบ้าน
2. ใช้การสังเกตพฤติกรรมของเด็กโดยการกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรม หรือความสามารถ
3. ในกรณีที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง ให้ซักถามพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดเด็กแทน

การบันทึกผลการสังเกต

การบันทึกผลการสังเกต ให้แสดงเครื่องหมาย ✓ เมื่อเด็กสามารถแสดงพฤติกรรมหรือความสามารถตามที่กำหนดและแสดงเครื่องหมาย X เมื่อเด็กไม่สามารถแสดงพฤติกรรมหรือความสามารถตามที่กำหนด

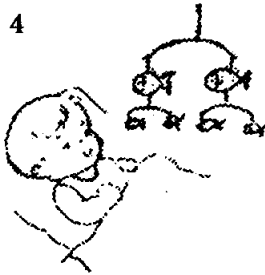
สรุปวิธีใช้แบบสังเกตพัฒนาการเด็ก

1. อ่านและทำความเข้าใจแบบสังเกตพัฒนาการ
 2. ใช้แบบสังเกตให้สอดคล้องกับอายุเด็ก
- ครั้งที่ 1 ให้พยายามสังเกตเมื่อเด็กมีอายุผ่านเข้าสู่แต่ละช่วงที่กำหนด
- ครั้งที่ 2 ใช้สังเกตเมื่อเด็กใกล้จะมีอายุออกจากช่วงนั้น

3. ให้บันทึกชื่อและอายุเด็กขณะทำการสังเกตในแต่ละครั้ง
4. ให้ขีดเครื่องหมาย ✓ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมหรือความสามารถนั้น และขีดเครื่องหมาย X เมื่อเด็กไม่สามารถแสดงพฤติกรรมหรือความสามารถนั้น และควรทำตามข้อเสนอแนะที่ให้ไว้เพื่อช่วยเหลือเด็กให้แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้
5. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน พฤติกรรมบางอย่างอาจเกิดขึ้นเร็วหรือช้าได้ไม่เหมือนกัน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และครู สามารถส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กได้อย่างถูกต้องวิธีและเหมาะสม เพื่อเด็กจะได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา
6. ไม่ควรตกใจหรือวิตกกังวลถ้าเห็นเด็กทำไม่ได้ ควรทำความเข้าใจ และพยายามปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ให้ไว้อย่างสม่ำเสมอ และสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ

ตัวอย่างแบบสังเกตพัฒนาการของเด็กอายุแรกเกิด - 2 เดือน

ชื่อ..... บันทึกครั้งที่ 1 อายุ..... ครั้งที่ 2 อายุ.....

ความสามารถ/พฤติกรรม	วิธีการ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1 นอนคว่ำยกหัวพ้น พื้นหันหน้าไปมา และขยับแขนขา	จับเด็กนอนคว่ำบนพื้นราบ		
2 หยุดร้องไห้เมื่อมี คนอุ้ม	เมื่อเด็กร้องไห้คอยดูว่า เด็กหยุดร้องไห้หรือไม่ เมื่อมีคนอุ้ม		
3 มองหน้าแม่หรือผู้ เลี้ยงดู	ขณะอุ้มหรือให้นมคอยดู ว่าเด็กมองหน้าแม่หรือผู้ เลี้ยงดูหรือไม่		
4 มองตามการ เคลื่อนไหวของสิ่ง ต่าง ๆ ที่เห็นใน ระยะใกล้ๆ	ถือผ้าหรือสิ่งของที่มีสี สด ๆ โบกไปมาช้า ๆ ห่างจากหน้าเด็กประมาณ 1 คืบ คอยดูว่าเด็กมอง ตามหรือไม่		

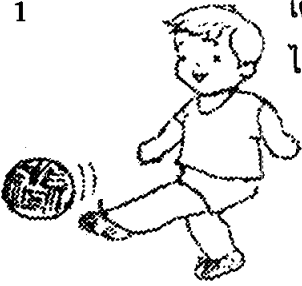
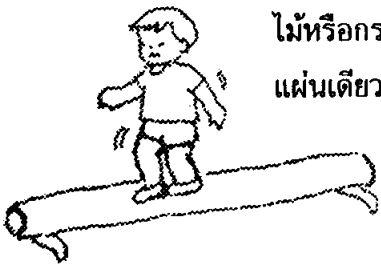
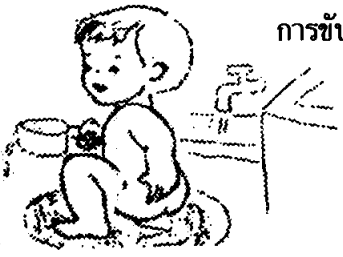
ตัวอย่างแบบสังเกตพัฒนาการของเด็กอายุ 6 - 8 เดือน

ชื่อ..... บันทึกครั้งที่ 1 อายุ..... ครั้งที่ 2 อายุ.....

ความสามารถ/พฤติกรรม		วิธีการ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1	 นั่งเองได้แต่ไม่นาน	จับเด็กล้มบนพื้นราบแล้วปล่อยมือ		
2	 หยิบจับของที่มีขนาดเล็กโดยใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้	สังเกตการหยิบจับสิ่งของที่มีขนาดเล็กของเด็ก		
3	 เริ่มรู้จักบุคคลอื่นนอกจากพ่อแม่ และคนในครอบครัว	สังเกตเมื่อเด็กพบคนภายนอกครอบครัวที่รู้จักเด็ก แสดงอาการตกทหาย เช่น ยิ้ม		

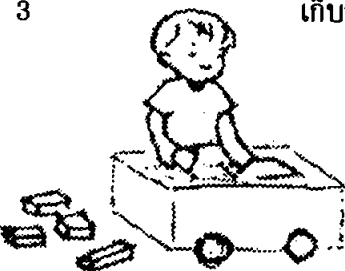
ตัวอย่างแบบสังเกตพัฒนาการของเด็กอายุ 4 – 5 ปี

ชื่อ..... บันทึกครั้งที่ 1 อายุ..... ครั้งที่ 2 อายุ.....

ความสามารถ/พฤติกรรม	วิธีการ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1 เตะลูกบอลโดย ไม่เซ	วางลูกบอลบนพื้นห่าง 2-3 ก้าว (ประมาณ 1 เมตร) ให้เด็กวิ่งไปเตะลูกบอลได้ ไกลประมาณ 1 เมตร		
2 กระโดดขาเดียว	สังเกตเด็กกระโดดขา เดียว 3 ครั้งโดยไม่เปลี่ยน ขา		
3 เดินต่อเท้าบนขอน ไม้หรือกระดาน แผ่นเดียวได้	ให้เด็กเดินต่อเท้าบนขอน ไม้หรือบนกระดานแผ่น เดียวที่ไม่สูงนัก ระยะทาง ประมาณครึ่งเมตร สังเกต ว่าเด็กเดินต่อเท้าโดย ปลายเท้าชิดส้นเท้าได้ตรง และไม่เซ		
4 ช่วยเหลือตนเองใน การขับถ่ายได้	สังเกตการใช้ห้องส้วมและ การทำความสะอาดของ เด็ก		

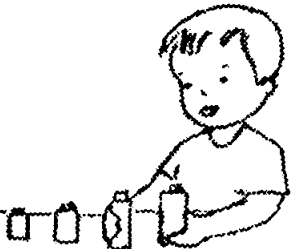
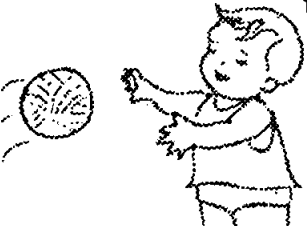
ตัวอย่างแบบสังเกตพัฒนาการของเด็กอายุ 4 - 5 ปี (ต่อ)

ชื่อ..... บันทึกครั้งที่ 1 อายุ..... ครั้งที่ 2 อายุ.....

ความสามารถ/พฤติกรรม	วิธีการ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1 นับปากเปล่า 1-20 	ให้เด็กนับปากเปล่า 1-20		
2 รู้ค่าของจำนวน 1-5 	ให้เด็กหยิบของมาให้ตามจำนวนที่สั่ง เช่น “หยิบมา 3 ชิ้น” เป็นต้น		
3 เก็บของเล่นเข้าที่ 	สังเกตการเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ		
4 พยายามแต่งตัวด้วยตนเอง 	สังเกตว่าเด็กพยายามสวมเสื้อผ้าเมื่อได้รับคำแนะนำหรือไม่		

ตัวอย่างแบบสังเกตพัฒนาการของเด็กอายุ 4-5 ปี (ต่อ)

ชื่อ..... บันทึกครั้งที่ 1 อายุ..... ครั้งที่ 2 อายุ.....

ความสามารถ/พฤติกรรม	วิธีการ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1 จับคู่ภาพหรือสิ่งของที่ใช้ด้วยกัน 	นำดินสอ กระดาษ ช้อน ส้อม และฝ่ามือ แล้วให้เด็กจับคู่สิ่งที่ใช้ด้วยกัน		
2 จัดหมวดหมู่ (จำแนก) สิ่งของหรือภาพตามลักษณะ เช่น - สี..... - รูปร่าง..... - ขนาด..... 	นำสิ่งของหรือบัตรภาพซึ่งมีสี รูป หรือขนาดแตกต่างกัน แบ่งเป็นกลุ่มๆ มาละกัน ให้เด็กจัดหมวดหมู่		
3 เรียงลำดับสิ่งของหรือภาพ - ขนาด..... - ความสูง..... - ความยาว..... 	นำสิ่งของหรือภาพซึ่งมีขนาดต่างๆ กันหรือมีความยาวต่างกัน 5-8 ขนาด มาให้เด็กเรียงลำดับ		
4 รับลูกบอลด้วยมือทั้งสอง 	ยืนถือลูกบอลห่างจากเด็กประมาณ 3 ก้าว (1 เมตร) สังเกตการรับลูกบอลของเด็กโดยไม่ใช้ลำตัวช่วย		

3.5 การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์ เป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารความหมายระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยใช้ภาษาเป็นสื่อ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การสัมภาษณ์แบบมาตรฐานหรือแบบมีโครงสร้าง

เป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่อยู่ในรูปแบบที่กำหนดไว้โดยเป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนด หรือเตรียมคำถามไว้ก่อนล่วงหน้า โดยมีแบบสัมภาษณ์ไว้เรียบร้อยแล้ว คำถามมีอยู่อย่างใดก็ตามไปตามนั้น พอหมดคำถามที่เตรียมไว้ก็จบการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์แบบนี้จึงเป็นการใช้คำถามนั้น ๆ กับผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคนเหมือนกันหมด

การสัมภาษณ์แบบนี้มีข้อดี คือผู้สัมภาษณ์มีความสะดวก เนื่องจากมีแนวทางอยู่แล้ว เหมาะสำหรับผู้มีประสบการณ์น้อย

2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแน่นอน

เป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนด หรือเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าเหมือนกับแบบแรก กล่าวคือผู้สัมภาษณ์มักไม่มีแบบสัมภาษณ์ที่เขียนไว้ตายตัว เป็นแบบการสัมภาษณ์ที่ยืดหยุ่นและคำถามที่จะใช้จะไม่มีการกำหนดตายตัว ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการถาม

ฉะนั้นการที่จะได้ข้อมูลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สัมภาษณ์โดยตรง

หลักการสัมภาษณ์

การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ ควรมีหลักการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
2. วางโครงเรื่อง หรือคำถามที่จะสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า
3. ต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่ตนจะไปสัมภาษณ์เป็นอย่างดี รวมทั้งเรื่องราวของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย
4. พิจารณากฎมีหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ว่า
 - ♦ สามารถให้ข้อมูลที่ต้องการได้หรือไม่
 - ♦ เต็มใจที่จะให้ข้อมูลที่เป็นจริงหรือไม่
 - ♦ มีอคติต่อเรื่องที่จะสัมภาษณ์มากน้อยเพียงไร
5. สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกับผู้ให้สัมภาษณ์

6. ควรบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันทีเท่าทำได้

ในการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก ครูหรือผู้ดูแลควรเตรียมเครื่องมือช่วยการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เช่น แบบบันทึก แบบตรวจสอบรายการ แบบประเมินค่า เป็นต้น

3.6 แบบประเมินค่า (Rating Scale)

แบบประเมินค่า หรือมาตรประมาณค่า เป็นชุดของพฤติกรรม สถานการณ์ หรือคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการประเมินค่า โดยทั่วไปจะมีส่วนของมาตราแสดงความมาก-น้อย ของพฤติกรรม พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยจะกำหนดตัวเลือกให้มีน้ำหนักเปรียบเทียบกันเองแล้วให้ผู้ประเมินเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว เช่น “นักเรียนสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ดีเพียงใด”

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ใช้ไม่ได้
-------	----	---------	-------	-----------

ตัวอย่างแบบประเมินพัฒนาการเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1

โรงเรียน

ชื่อ (ด.ช., ด.ญ.)

เกิดวันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ชื่อผู้ปกครอง

ที่อยู่..... โทร

ชื่อผู้ประเมิน

วันที่ประเมิน

รายการประเมินพัฒนาการเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 จัดทำเพื่อเป็นแนวทางในการติดตามผลการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการเด็กทุกด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กแล้วกรอกลงในช่องลงรายการซึ่งมี 3 ช่อง คือ

ทำได้ดีมาก	ทำได้ดี	ควรได้รับการฝึกฝน

พัฒนาการด้านร่างกาย

1. การเจริญเติบโต

ครั้งที่	วันที่บันทึก					
	1	2	3	4	5	6
1. น้ำหนัก (ก.ก.).....						
2. ส่วนสูง (ซ.ม.).....						

รายการ	ภาคเรียนที่ 1			ภาคเรียนที่ 2		
	ทำได้ ดีมาก	ทำได้	ควรได้รับ การฝึกฝน	ทำได้ ดีมาก	ทำได้	ควรได้รับ การฝึกฝน
2. การเคลื่อนไหวและการทรงตัวโดยกล้ามเนื้อใหญ่ - การทรงตัวเคลื่อนไหว (นั่ง ยืน เดิน วิ่ง เล่น และออกกำลังกาย) - ยืนขาเดียวประมาณ 2 วินาทีได้ - ขึ้นและลงบันไดโดยสลับขาได้ - กระโดดขาเดียวได้ - กระโดดขึ้นแยกขาและอยู่กับที่ - โยกตัว กระโดด เคลื่อนไหว ตามจังหวะได้						
3. การใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส - ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ได้ - ขยำกระดาษเป็นก้อนได้ - ฉีกกระดาษเป็นชิ้นได้ - จับช้อน ส้อม ถ้วยน้ำได้ดี - เอาสิ่งของซ้อนกันได้ 3 ชั้นขึ้นไป - ลากเส้นเป็นวงกลมโดยดูแบบได้						
พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม						
1. การช่วยเหลือตนเอง - การรับประทานอาหาร - การนอนและการพักผ่อน - การขับถ่ายเป็นเวลา - การเล่นอย่างถูกวิธีและปลอดภัย - การแต่งกาย - การทำความสะอาดปากและฟัน						

รายการ	ภาคเรียนที่ 1			ภาคเรียนที่ 2		
	ทำได้ ดีมาก	ทำได้	ควรได้รับ การฝึกฝน	ทำได้ ดีมาก	ทำได้	ควรได้รับ การฝึกฝน
2. การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น						
- การปรับตัวเข้ากับเพื่อน						
- การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น						
- การให้ความร่วมมือ						
- การแบ่งปัน						
- การเคารพสิทธิของผู้อื่น						
- การใช้วาจาไพเราะอ่อนโยน สุภาพ						
- มีเมตตา กรุณา						
- การรู้จักรอคอย						
- ความมั่นใจในตนเอง						
3. ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม						
- รู้จักใช้ของใช้อย่างถูกวิธี						
- เก็บของเล่นของใช้เข้าที่						
- รู้จักปฏิบัติตนตามข้อตกลงของ ห้องเรียนและโรงเรียนได้						
- รู้จักความสวยงามของธรรมชาติ รอบ ๆ ตัว						
- รู้จักชื่อ-นามสกุลของตนเอง						
- รู้จักชื่อครูและโรงเรียน						
พัฒนาการด้านสติปัญญา						
1. พัฒนาการด้านภาษา						
- รู้จักชื่อ นามสกุล						
- เรียกชื่อสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัวได้						
- เรียกชื่อสัตว์เลี้ยงใกล้ตัวได้						
- เรียกชื่อผลไม้ที่ควรรู้จักได้						
- เรียกชื่อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ สำคัญ ๆ ได้						

รายการ	ภาคเรียนที่ 1			ภาคเรียนที่ 2		
	ทำได้ ดีมาก	ทำได้ดี	ควรได้รับ การฝึกฝน	ทำได้ ดีมาก	ทำได้ดี	ควรได้รับ การฝึกฝน
- บอกกิริยาท่าทางต่าง ๆ ที่เห็นได้						
- บอกความต้องการของตนเองได้						
- ฟังคำสั่งง่าย ๆ และปฏิบัติตามได้						
- เล่าเรื่องราวสั้น ๆ จากภาพ และ ประสบการณ์ได้						
- ร้องเพลงสั้น ๆ ได้						
- ท่องคำกลอน คำคล้องจองสั้น ๆ ได้						
- พูดได้ชัดเจนถูกต้อง						
- รู้จักใช้คำถาม อะไร ทำไม						
2. การสังเกตด้วยประสาทรับรู้ต่าง ๆ						
- รู้จักสี 3 สี						
- รู้จักขนาดใหญ่ เล็ก						
- รู้จักรูป ○ และ □						
- รู้จักความเหมือนและความต่างของ 2 สิ่ง						
3. การคิดและการจำ						
- ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ						
- การจัดหมวดหมู่สิ่งของ						

ความเห็นอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.7 แบบทดสอบ (Test)

แบบทดสอบ คือ ชุดของคำถาม หรือกลุ่มของงานใด ๆ ที่สร้างขึ้นมาอย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้ตอบแต่ละคนแสดงพฤติกรรม หรืออาการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (ซึ่งได้แก่ตัวข้อสอบ) ออกมาให้เราสังเกตและวัดได้ โดยตีค่าพฤติกรรมออกมาเป็นตัวเลขหรือคะแนน

แบบทดสอบถูกสร้างขึ้นมาเพื่อนำมาใช้วัดพฤติกรรมของมนุษย์ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ – สติปัญญา หรือด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)
2. ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หรือ ด้านเจตพิสัย (Affective Domain)
3. ด้านการเคลื่อนไหว ของร่างกาย หรือ ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

การจะเลือกใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ นั้น ผู้ใช้จะต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับคุณลักษณะที่จะวัดและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการใช้งาน

แบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถของเด็กปฐมวัย มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ในที่นี้จะจัดประเภทแบบทดสอบเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะของจุดมุ่งหมายของการใช้ ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)
2. แบบทดสอบวัดความพร้อม (Readiness Test)
3. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality Test)

แบบทดสอบแต่ละชนิดมีลักษณะดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถของผู้เรียนว่ามีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในด้านการเรียนรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา มากน้อยเพียงใด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1) แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher made test)

เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้กันเองทั่ว ๆ ไป ในโรงเรียนเพื่อวัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด หลังจากที่ได้ครูสอนไปในแต่ละบทเรียนหรือแต่ละวิชา แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองโดยทั่วไปไม่ค่อยได้มีการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบมาก่อน

2) แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized test)

เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมาอย่างมีระบบโดยครูและผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา ได้ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้ง จนมีคุณภาพสูง ทั้งทางด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่นของคะแนน (reliability) รวมทั้งมีการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก และค่าความยากของข้อสอบแต่ละข้อด้วย

แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือแบบทดสอบ (test manual) ไว้เพื่อบอกถึงวิธีดำเนินการสอบ การให้คะแนน การแปลความหมายคะแนน ตลอดจนมีเกณฑ์ปกติ (norm) สำหรับเปรียบเทียบและแปลความหมายคะแนนด้วย

2. แบบทดสอบวัดความพร้อม

ความพร้อม หมายถึง สภาพแห่งความเจริญงอกงามและการพัฒนาการอย่างสูงสุดของเด็ก ทั้งทางกาย สมรรถภาพ อารมณ์ และสังคม จนถึงระดับที่จะเรียนรู้ได้ เด็กที่มีความเจริญทางกล้ามเนื้อ ระบบประสาท ย่อมพร้อมที่จะเรียนพลศึกษา และเขียนหนังสือได้ ส่วนเด็กที่มีความพร้อมทางสมอง จึงจะเรียนเลข และเรียนอ่านได้

ปัญหาเฉพาะหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครูที่สอนระดับอนุบาล หรือเด็กวัยก่อนเข้าเรียนก็คือ ต้องทำการสอนนักเรียนเล็กๆ ที่มีความแตกต่างกันมาก ทั้งในด้านความสามารถ พื้นฐานเดิม และความพร้อมในการเรียน เด็กจะเรียนได้ดีเมื่อเขามีความพร้อมทั้งทางกาย สมรรถภาพ อารมณ์ และสังคม เด็กที่มีความเจริญทางกล้ามเนื้อ และสมองถึงระดับวุฒิภาวะเท่านั้น จึงจะสามารถเรียนและเขียนหนังสือได้ดี ถ้าเด็กไม่มีความพร้อม ไม่มีความสนใจ แต่ถูกบังคับให้เรียน เขาก็จะเกิดความคับข้องใจ ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการเรียนของเด็กต่อไปในอนาคต จะมีผลทำให้การเรียนในระดับสูงของเขาด้วยกว่าที่ควรจะเป็น การใช้แบบฝึกความพร้อมที่ดีเท่านั้น จึงจะสามารถช่วยให้นักเรียนโปรแกรมการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับนี้ได้

องค์ประกอบของความพร้อมซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนของเด็กในระดับสูงนั้น มีรากฐานเกี่ยวเนื่องมาจากความพร้อมในการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณของเด็กในวัยก่อนเข้าเรียนทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเรียนในระดับสูงมาก

แบบทดสอบวัดความพร้อมของเด็กปฐมวัย นิยมทดสอบ 3 ด้าน คือ

1. แบบทดสอบความพร้อมในการอ่าน
2. แบบทดสอบความพร้อมในการเขียน
3. แบบทดสอบความพร้อมในการคิดคำนวณ

สำหรับรายละเอียดและตัวอย่างของแบบทดสอบแต่ละด้าน จะกล่าวถึงในบทถัดไป

3. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ

เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดลักษณะทางอารมณ์ แรงจูงใจ มนุษยสัมพันธ์ และเจตคติในด้านต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัว หรือประจำตัวของแต่ละบุคคล

ข้อจำกัดของแบบทดสอบชนิดนี้ คือ ถ้าผู้ตอบ ตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง จะทำให้ได้ข้อมูลคลาดเคลื่อนไปได้

แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพที่ใช้กันมาก ได้แก่

1) **แบบสำรวจตนเอง** (Self-report inventories) แบบทดสอบประเภทนี้มีลักษณะของการใช้ข้อความที่บอกพฤติกรรม กริยา อาการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบ ตอบตามคำสั่ง ซึ่งคำตอบจะออกมาในรูป

จริง	-	ไม่จริง
เห็นด้วย	-	ไม่เห็นด้วย
ใช่	-	ไม่ใช่
ตัดสินใจได้	-	ตัดสินใจไม่ได้

ฯลฯ

โดยผู้ตอบจะตอบโดยนึกถึงพฤติกรรมของตนเองเป็นหลัก เช่น แบบสำรวจปัญหาของมูนนี่ (Mooney problem checklist)

2) **แบบวัดความสนใจ และเจตคติ** (Measures of interests and attitudes) แบบวัดความสนใจจะช่วยทำให้เราทราบถึงความสนใจของบุคคลนั้นที่มีอยู่จริง ๆ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ต่อการเลือกอาชีพ การเลือกวิชาเรียน การเลือกงาน ฯลฯ

ส่วนแบบวัดเจตคติจะเป็นแบบวัดที่มุ่งวัดความรู้สึก ความคิดเห็น และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น มาตรวัดเจตคติตามแนวของลิเคอร์ท (Likert) ของเทอร์สโตน (Thurstone) หรือของออสกูต (Osgood) เป็นต้น

3) **เทคนิคการฉายออก** (Projective technique) เป็นแบบทดสอบที่เชื่อในหลักการที่ว่า การที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มีโครงสร้างไม่แน่นอนนั้น การตอบสนองจะแสดงให้เห็นลักษณะที่แท้จริง ซึ่งซ่อนอยู่ภายในของบุคคล ถ้าสิ่งเร้ายังไม่ชัดเจน และคลุมเครือมากเท่าไร ก็จะสามารถเปิดเผยบุคลิกภาพที่ถูกปกปิดซ่อนเร้นอยู่ภายใต้จิตสำนึกออกมาได้ เช่น

- แบบทดสอบ TAT (Thematic apperception test)
- แบบทดสอบหยดหมึก ของรอร์ชาร์ด (Rorschach inkblot test)

คำถามท้ายบทที่ 3

1. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการระดับปฐมวัย มีอะไรบ้าง จงอธิบาย
2. ถ้าท่านต้องการประเมินพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย เครื่องมือชนิดใดเหมาะสมที่สุด เพราะเหตุใด
3. ในการประเมินเด็กปฐมวัยตอนต้น ควรใช้เครื่องมือชนิดใดในการประเมิน จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แตกต่างจากแบบทดสอบความพร้อมอย่างไร จงอธิบาย

